

biule, bigou, pibou, pigou. — 2 En rus crec que només és dialectal, car si bé l'usa Lérmontov, en el seu poema *Demon*, està explicat en el glossari. — 3 Potser encara tindríem dret a sospitar un tipus *h*, amb la mateixa *-k-* que el nostre *POKLU*, i que el pall-ribag. *clop/cople*, però amb la *-l-* anticipada com en aquest etc., i d'altra banda amb *В-* com l'aranès i gascó *bibou/briule*, en certs parlars gallecs: Lugo *balóco* «croque o chocho negro, y el casi verbasco con flores campanillas coloradas» recollit per Sarmiento (*Catál. de Voces Gall.*, 64v). I aqueix *croque*, que no sé on s'usa quedaria a mig camí entre això i el nostre tipus *clop*.

POLLACRA, de la forma més antiga i dial. *pollaca*, 15 nom mediterrani, propagat des del català i l'italià al grec modern, al castellà i al francès; potser de *polla*, que com a nom d'animal jove es pogué aplicar a una embarcació lleugera, però afegint-hi la terminació de CARRACA, quan s'estengué a una altra mena d'embarcació que no era tan àgil. □ 1.ª doc.: 1614, *pullaca*. Felanitx (*AlcM*).

Mtn. Aguiló en el seu *Catàleg d'Obres Catalanes* (n.º 2964) descriu un opuscle de quatre pp., imprès a Bna. el 1642, sobre la «presa de quatre vaxells, una *pollaca* y una barca, que anaven a portar socorro de blat, sivada y altres pret<r>etxos de guerra a Rosas»; en el seu diccionari cita «dos vaxells de moros cossaris, de Trípoli, ço és, la un gros, y una *pollacha*, los quals, donant-los cassa ---», en el *Llibre de Ntra. Sra. de Lluch*, publ. el 1684, però la data del doc. pot ser anterior.

Avui en dia és ben conegut a totes les nostres costes com a nom d'una petita embarcació d'unes 200 tones, i també d'una petita vela triangular suplementària que se subjecta al botoló de proa (cf. n. 13 a BOTAR), en les barques de pescar i de cabotatge, per tal d'aprofitar més el vent (*BDC XII*, 57); en aquesta segona acc. el mot m'és ben conegut com a *pułákrá* dels pescadors del Maresme (StPolM., 1936). A Val. diuen *polaca* o *pollacra* (Flores, *Misc. Fabra*, s. v.); a Mallorca *pullaca* (pron. amb *l*, *DFgra*. «cert barco: *polacra*»; id. «semejante al jabeque», *DAmen.*), o bé *pulleca*, que trobem com a nom de la vela en PdAPenya: «tant per sèu, pega, sulleca / y apedassar la *pulleca*» (*Po. Pop.*, 95), 45 amb una *e* tan secundària i explicable com la de *sulleca* (< *sullaca*) que Penya hi fa rimar; versos repetits en una altra cita de la *Po. Pop.*, p. 46 (text en *SULLACA*).

Del català va passar al cast. *polacra*, que es troba per primera vegada en el valencià Tosca (1709) (segons el *DAut.*, com a nom de l'embarcació), i en la forma plural, evidentment catalana, *polacres*: d'aquí es podria deduir que també va existir en català una variant amb *-l-* i no *-ll-*, o bé que en castellà es va encreuar amb una forma d'origen italià. El cas és que Jal, competent en això com ningú, descriu el vaixell detingudament com a embarcació catalana.

De la forma italiana *pollacca*, junt amb la qual trobem *pollacca* menys sovint, hi ha notícies freqüents 60

des de 1614, i avui es registra dialectalment a Venècia, Sardenya i Sicília. Hi ha un fr. *polacre*, documentat des de 1622, però totes les mencions franceses fan referència al Mediterrani, i només una concretament a Itàlia: hi ha, doncs, seguretat que en francès el mot és manllevat, i hi ha tan bons arguments per creure que vingui del català com de l'italià: probablement, més o menys, de l'un i de l'altre; també són manlleus del Mediterrani occidental una menció de 1625, anglesa però referida a la nostra mar, i les formes neogregues *πουλάκρα* [1709], *πουλάκα* i *πολλά(κ)κα* (Kahane, *Byz-Ngr. Jahrbücher* xv, 107).

Del conjunt de les formes resulta clar que la *-r-* és secundària, nascuda per repercussió de l'altra líquida. M'he fundat en dades de Jal, completades per mi i per Vidos (*Parole Marin.*, 538-40), però en les seves deduccions i conjectures etimològiques, aquest treball quedà antiquat després de l'article POLACRA del DCEC.¹

Per a més detalls, raons i bibliografia bastarà remetre al DCEC/DECH. L'etimologia que vaig proposar allí i que he resumit a dalt, queda allà fonamentada més detingudament. Restarà insegura mentre *polla* com a nom d'embarcació no quedi documentada explícitament: consta, és veritat, un *pollina*, com a terme de mestrança (*BDC XII*, 58, 114) que té l'aspecte d'un diminutiu o altre derivat directe del suposat *polla*. La idea de tota manera es funda en el fet que hi ha bastants noms d'embarcacions que provenen de noms d'animals: veg. *FALUGA*, *GALERA*, *CARO*, *CARAVEL-LA*, àr. *filw* 'poltre' > 'bergantí' (per a *escalupa/xalupa* cf. potser certs mots estudiats a *GALAPET/escalàpot* i a *CLOVA/CLOSCA*, vol. II, 799a22 i notes 8 i 9).

DERIV.: *Pollacó*. *Pollacri* (*pułákrí*, StPolM.).

¹ Després no s'hi ha fet cap aportació sòlida. G. Mavver i I. Petkanov (*Studi in on. di Ett. Lo Gatto*, Flor., 1962, 529-540), suggeriren que la forma originària fos una veneciana *polana*; ja abans s'havia imaginat que vingué del nom ètnic de Polònia, cosa insostenible per evidents raons històrico-geogràfiques. En conseqüència se suggereix allí que es degui a un nom propi de persona *Polana*, que apareix a Venècia en el S. xv. Com que això no explica la variant principal en *-ac(r)a* i per altres raons, es ben motivat l'escepticisme amb què ho acull el crític [Cortelazzo], del *Boll. d. Atl. Ling. Medit.* v, 299.

Pollada, *pollalla*, *pollam*, *pollanc*, *pollanca*, *pollancar*, *pollancó*, *pollacncre*, *pollancreda*, *pollancró*, *-angró*, *pollangre*, *pollar*, *pollard*, *pollarenques*, *pollasser*, *pollassons*, *pollastrada*, *pollastraire*, *pollastre*, *pollastrejar*, *pollastrell*, *pollastrenc*, *pollastrer*, *-era*, *pollataire*, *pollatam*, *pollater*, *polleda*, V. *poll* *Pollegada*, *pollegal*, *pollegana*, *pollegó*, V. *polze* *Polleguera*, V. *polze* i *poll*

POLL-LEN, pres del ll. *pollen*, *-inis*, pròpiament 'flor de farina'. □ 1.ª doc.: Lab. 1864.

DERIV.: *Pollini*. *Pollinic*. *Pollinització*. *Pollinifer*.